

Tampere, Jankankatu 19

Arkeologinen valvonta 2016

FM Ulla Moilanen

Pirkanmaan maakuntamuseo

Kulttuuriympäristöyksikkö

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

Tiivistelmä

Pirkanmaan maakuntamuseo teki kesäkuussa 2016 arkeologisen valvonnan Tampereen Jankankatu 19:ssä, joka sijaitsee historiallisen Takahuhdin kylän paikalla. Valvonta liittyi paikalle rakennettavan luhtitalon perustusten kaivamiseen, ja valvontaa oli edellytetty maakuntamuseon lausunnossa (DIAR 200/2015), sillä aikaisemmissa tutkimuksissa paikalla on tehty havaintoja osittain säilyneistä historiallisen ajan asuinpaikkakerroksista. Valvonnassa ei havaittu merkkejä koskemattomasta kulttuurikerroksesta tai kiinteitä rakenteita. Maaperä oli erittäin sekoittunutta ja sisälsi modernia materiaalia, eikä valvonnassa havaittu merkkejä koskemattomasta kulttuurikerroksesta tai kiinteitä rakenteita.

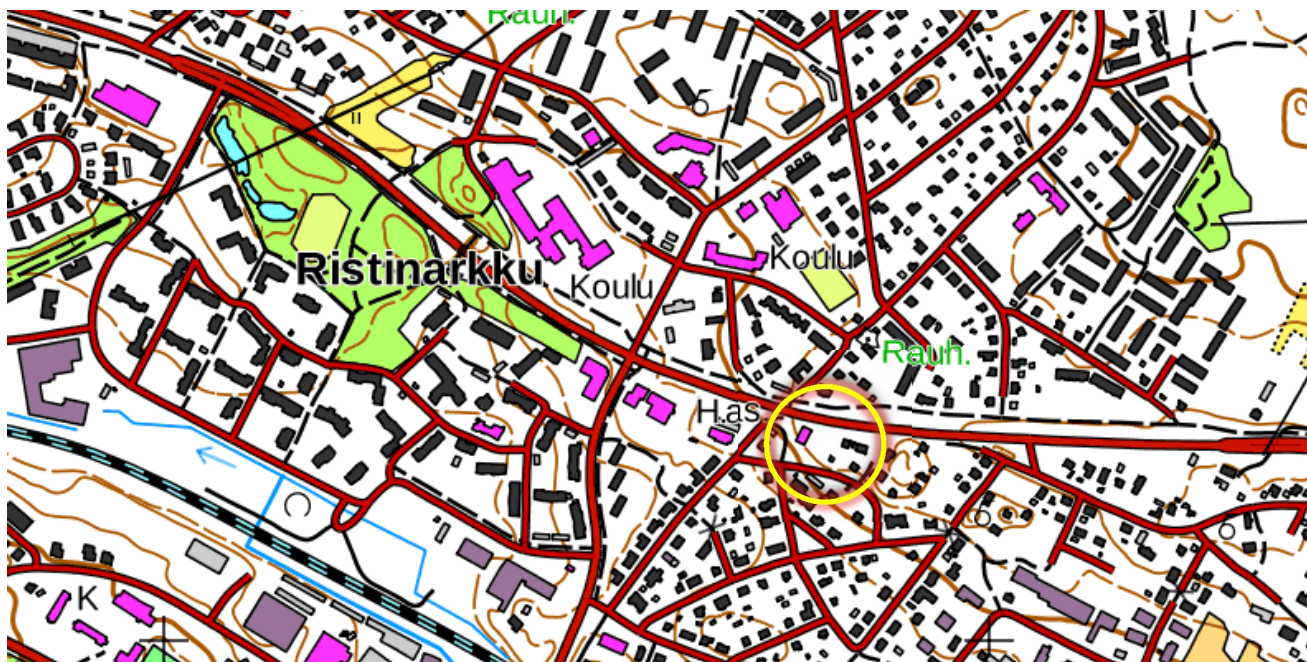
Sisältö

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Sijaintikartta	2
Johdanto	3
Hankealueen historia	3
Menetelmät	4
Havainnot	5
Yhteenveto	6

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohde:	Tampere, Jankankatu 19
Muinaisjäännösrekisterin tunnus:	1000024592 (muu kulttuuriperintökohte)
Ajoitus:	Historiallinen
Tutkimuksen laatu:	Valvonta
Peruskartta:	2123 12 Aitolahti
Koordinaatit (ETRS-TM35FIN):	P: 6821237 I: 332807
Tutkimuslaitos:	Pirkanmaan maakuntamuseo
Kenttätyönjohtaja:	FM Ulla Moilanen
Aikaisemmat tutkimukset:	2012 Kirsi Luoto, tarkkuusinventointi
Aikaisemmat löydöt:	KM 39188: 1 - 12
Löydöt:	Ei luetteloituja löytöjä
Kuvat:	KYY 258: 1-5

Sijaintikartta

Johdanto

Pirkanmaan maakuntamuseo teki kesäkuussa 2016 arkeologisen valvonnan Tampereen Jankankatu 19:ssä, joka sijaitsee historiallisen Takahuhdin kylän paikalla. Valvonta liittyi paikalle rakennettavan luhtitalon perustusten kaivamiseen, ja valvontaa oli edellytetty maakuntamuseon lausunnossa (DIAR 200/2015), sillä aikaisemmissa tutkimuksissa paikalla on tehty havaintoja osittain säilyneistä historiallisen ajan asuinpaikkakerroksista.

Valvonnassa ei havaittu merkkejä koskemattomasta kulttuurikerroksesta tai kiinteitä rakenteita. Maaperä oli erittäin sekoittunutta. Valvonnan kenttätöistä ja raportoinnista vastasi FM Ulla Moilanen. Työn valvojana maakuntamuseossa toimi FM Kreetta Lesell.

Ulla Moilanen

Tampereella 20.6.2016

Hankealueen historia

Tässä lyhyesti esitetyt tiedot Takahuhdin kylän historiasta ovat peräisin Sami Ranisen Takahuhdin tarkkuusinventointiraportista (2011) sekä Kirsi Luodon tarkkuusinventointiraportista (2012), joissa alueen historia on esitetty kattavammin.

Takahuhdin asutushistoria on todennäköisesti jatkunut katkeamattomana rautakaudelta historialliselle ajalle. Kylätontin lähistöllä sijaitsee useita rautakauden kiinteitä muinaisjäännöksiä, kuten Kukkojenkivenmäen röykkiökalmisto ja Linnan rautakautinen asuinpaikka kylätontin pohjoispuolella. Kylätontin kaakkoispuolelta Pappulanmäestä ja Veijankujalta (Veijan- eli Veijalanmäeltä) on puolestaan tehty viikinkiaikaisia polttokalmistolöytöjä.

Ensimmäinen kirjallinen maininta Takahuhdin kylästä on vuodelta 1390, jolloin lähteissä esiintyy Laurens Takahwktis –niminen henkilö. Kylä kuului 1500-luvulla Pirkkalan hallintopitäjään, ja ensin Messukylän kappeliin ja vuodesta 1636 Messukylän seurakuntaan. Vanhin aluetta esittävä kartta on niittykartta vuodelta 1763. Kartan perusteella kylä on sijainnut ryhmäkylänä teiden risteyskohdassa, mihin myös Ristinarkku –paikannimi viitanee. Takahuhdin kautta kulkevien teiden historia ulottuu ainakin 1620-luvulle, jolloin mainitaan alueen läpi kulkeva Messukylän, Teiskon ja Ruoveden yhdistävä kylätie.

Menetelmät

Valvonnassa seurattiin kaivinkoneen työskentelyä, joka tapahtui niin, että maata poistettiin ohuina, tasaisina kerroksina. Kaikki esiin tulleet ilmiöt tarkastettiin joko lapiolla tai lastalla, mahdolliset rakenteet pyrittiin ottamaan esiin dokumentoitavaksi ja lisäksi kutakin kerrosta tarkastettiin myös metallinilmaisimen avulla. Kaivutyö ei ulottunut Luodon raportissa 2012 määritetyille kulttuuriperintökohteen rajaukselle. Valvotun alueen sijainti on merkitty oheiseen karttaan, jonka pohjana on käytetty Luodon 2012 raportin karttaa:

Punaiset neliöt: Luodon 2012 koekuopat. Punainen viivoitus: Arvio kylätontin säilyneestä osasta 2012. Sininen alue: Valvonta 2016. Karttapohja: Luoto 2012.

Havainnot

Merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei havaittu. Mitään 1800-1900-lukua vanhempia irtolöytöjä ei myöskään tehty. Maaperä valvottavalla alueella oli osittain tummaksi värjäytynyttä hiekkaa/hiekkamoreenia, ja erittäin sekoittunutta. Maan seassa oli irtonaisia tiiliä, tiilimurskaa, rautanauloja, lasin ja punasaviastioiden palasia, mutta vielä noin 70 cm:n syvyydessä havaittiin 1980-luvun jogurttipurkkeja ja karkkipaperikääreitä.

Valvottava alue osui osittain Luodon 2012 tutkiman koekuopan 12 kohdalle sekä koekuopan 11 lähistölle. Näiltä alueilta löytyi myös Luodon tutkimuksissa tiilimurskaa, kirkasta tasolasia, 1800-luvun fajanssia sekä resentejä löytöjä, mm. muovia.

Kuva 1: Maaperä paikalla oli hiekkaa. Se oli värjäytynyttä, mutta löytöjen perusteella erittäin sekoittunutta ja sisälsi runsaasti modernia tavaraa.
Kuva: Ulla Moilanen, KY 258: 3

Kuva 2: Värjäytynyttä maata alueen pohjoisprofiilissa ja syvyys maan pinnasta. Vielä 70 cm:n syvyydellä löytöinä oli resenttiä materiaalia. Kuva: Ulla Moilanen KYY 258: 4.

Yhteenveto

Valvonnan yhteydessä ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Paikalla mahdollisesti olleet kulttuurikerrokset ovat tuhoutuneet myöhemmässä maankäytössä.

LÄHTEET:

Luoto, Kirsi 2012. Tampere, Jankankatu 19. Arkeologinen tarkkuusinventointi 2012. Museoviraston arkisto.

Raninen, Sami 2011. Tampere Janka. Arkeologinen tarkkuusinventointi. Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.